

ČAJ

Pro chvíle pohody

SRPEN 2017

Časopis Autorů Jičínska

Ženy obtížené všemi muži,
které měly,
rozkrájely veliký meloun
a každá na nebe pověsila
červený sladký půlměsíc,
planetu jenom pro sebe.

Monika HOJNÁ

131

Vážení čtenáři,

půlka prázdnin je za námi, ale to neznamená, že není pořád dost času na cestování, poznávání krás nejen naší země. Možná Vás navnadí rozhovor s autorkou **Danou Šimkovou** z Křenovic u Slavkova. Dá se o ní říci, že je cestovatelkou v pravém slova smyslu, kromě toho stihne mnoho dalších věcí, třeba psaní knížek.

„Měli byste mě vidět, jak skáču radostí, když přijedu do Českého středohoří a vidím jeden sopečný kužel vedle druhého, nebo když někde objevím mně neznámou jeskyni,“ přiznává Dana Šimková, mimochodem by se ráda potopila k vraku Titaniku, takže shání sponzora nebo svobodného milionáře.

Hostem srpnového ČAJe je autorka pocházející z našeho kraje, momentálně pendlující mezi Opočnem a Prahou, **Monika Hojná**. Zná ji spíše jako básnířku, ale píše i prózu, o čemž vás přesvědčí svými kratšími příspěvky **„Chci vám povědět o člověku“** a **„Ted“**. A připadala i ukázky z básnické tvorby.

Po uzávěrce Řeheské slepice došly příspěvky **Věry Vaďurové** z Prahy. Líbily se mi, zvláště ten poetický (**„Akrostichy“**), ale i prozaický (**„Jak dlouhá je cesta k cíli?.....aneb není šiml jako šiml“**), takže jsem je rád uveřejnil.

Domácí autory zastupuje starší povídka **Zlatý Zákoutské „Pomoc v pravou chvíli“**, nakonec s Danou Šimkovou jsme navštívili jeskyně a v povídce s dramatickým průběhem se do Javořické jeskyně vrátíme!

Šťastné putování a spokojený návrat z cest domů Vám přeje
Václav

ČAJ pro chvíle pohody

č.131, srpen 2017, ročník XVI

Vydáno 5. srpna 2017 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájků 1724, 509 01 Nová Paka
Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský
Interní tiskovina regionálních autorů Jičínska.

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!

HOST ČAJe:

MONIKA HOJNÁ

Narozena v Hradci Králové. Vyrůstala na polosamotě o sedmi domech v blízkosti rodného města, nyní putuje mezi Opočnem a Prahou. Píše poezii a prózu. Vydala sbírku básní *Prošlý smích* (1996), další její tvorba je uveřejňována příležitostně v časopisech a sbornících a čeká na knižní zpracování. Ráda poznává nová místa a situace, nechává se jimi inspirovat. To je též příčinou, že proměňuje i své vzdělávání a zaměstnání. Pracovala jako novinářka, probační úřednice, sociální pracovnice, provozovala minigalerii, momentálně se realizuje ve zdravotnictví. Vše prožívá s vědomím, že život, to jsou vztahy. Dobrý vztah k sobě, k druhým, ke všemu kolem nás vytváří energii pro zázraky.

UKÁZKY Z TVORBY MONIKY HOJNÉ

CHCI VÁM POVĚDĚT O ČLOVĚKU

Chci vám povědět o člověku, kterého jsem vlastně moc nepoznala. Ale ne. Zřejmě hluboko v sobě nosím znalost o něm, jen ji v sobě potřebuju najít. Je to znalost útržkovitá, jak jsem vstřebávala kousky jeho světa vtisknuté do gest a slov, když stál opodál, ale nikdy úplně blízko mě.

Je to muž výrazného nosu a smyslných úst. Snad nejvíc si pamatuju jeho rty. Často jsem ho totiž pozorovala, jak jí polívku. Ze staré lžice, která byla tak úzká a hluboká, že možná právě ta lžice mu rty nezvykle vytvarovala.

Babička mu vařila polívku pravidelně každý den. Její kuchyně voněla libečkem, který se rozvářel s ostatní zeleninou v hrnci a bublal na plynovém sporáku, zatímco já seděla na kanapi a těšila se, až zašteká Aran na dvorku vítajíc svého pána v červené škodě 105. Autem objížděl okolní prasečáky. Můj děda byl zootechnik.

Ted' nemůžu na svou vzpomínku plynule navázat. Nevybavuju si okamžik, kdy vcházel a vítal se se svou ženou a vnučkou. Před mým vnitřním zrakem se neodehrává ani jedno objetí. Rošťácké pošťouchnutí, to ano. Loudila jsem na něm žvýkačku. Nabízel mi gumu ze zavařovací sklenice. Nechceš? Vždyť je to stejný, smál se. Ale hned při nejbližší návštěvě obchodu mi koupil Pedro.

Jen ho babička nasytila, odcházel na druhou šichtu. Na svá pole, tedy spíš políčka. Rozhodně to nebyly lány. Čtyři pruhy zeminy mezi řadami stromů. K večeru zaléval hadicí a já se schválně motala blízko, aby mě mohl trochu zkropit, přišlo mi to zábavné. Děda měl ale dost rozumu na to, aby věděl, že moje máma z mokrých tepláků radost mít nebude, takže kapky na mě dopadaly spíš omylem a mojí proradností, se kterou jsem se nečekaně vrhala do sprchy. Jednou mi při zalévání vyprávěl, že princezny, princové, královny pořád žijí, že to nejsou jen pohádkové bytosti. Tato informace na mě udělala obrovský dojem. Nemohla jsem si to srovnat v hlavě. Král, který by jezdil v autě nebo létal v letadle? A mohla bych se s ním setkat?

S norským králem můžeš slavit narozeniny. Narodil se ve stejný den jako ty.

Sledovala jsem dědovu tvář, kdy už se začne smát, ale jen po mně pokukoval. Pokrčila jsem rameny a odběhla. Nedokázala jsem poznat, jestli si ze mě jen utahuje, nebo mi předkládá budoucnost, o které můžu snít, ale za kterou taky můžu jít.

Snění bylo reálnější. Jak člověk mohl slavit narozeniny s norským

králem, když nemohl vycestovat za hranice?

Děda by cestoval rád. Snil, že vyjedou s babičkou do Jugoslávie. Vezme ženu červenou škodovkou k moři. Budou sjíždět serpentinami hluboko k zálivu a moře je bude vítat svým jiskřením. Nasytí suchozemce nezměrnou energií, nasytí duše toužící připadat si aspoň chvíli jako ptáci snášející se z nebe k hučícímu příboji.

Jenže dědovy blízké jímál strach už jen při těchto nerealizovaných představách. Možná by se opravdu snášeli jako ptáci, spíš by ale letěli střemhlav. Děda míval při řízení auta kupu jiných starostí než hlídat silnici. Vezl mě do školky a ukazoval mi, jak támhle běží srnka, támhle cosi letí... a auto se povážlivě naklonilo, s jedním kolem v příkopu.

Nejezděte, je to přes hory, prosili dědovi synové svoji matku. Tátovi do očí to říkat nemohli.

Nakonec opravdu k moři nevyjeli. Nejsem si už jistá, jestli se podařilo babičce „postavit dědu nohama na zem“, což znamená od snu ho odvést lišáckým pragmatismem, nebo plán překazilo něco zvenčí. Třeba nedostali výjezdní doložku a příslib, aby mohli vycestovat. Pokračovali v práci.

Děda na svém poli vyloženě dřel. Vlastně dnes zůstávám v úžasu nad vzpomínkou, kdy ho vidím zapřaženého do vláčecí brány. Představte si, prosím, kovový čtvercový rám zatížený shora velkým kamenem tak, aby se kovové kolíky zespod konstrukce zarývaly do země a drtily velké hroudy oraniště. Děda supí a táhne za sebou bránu připevněnou na těle koženým řemenem. Ten se mu zarývá do těla. Statečný silný hrdina. Kam se na něj hrabou panáci střilející po sobě v dobrodružných filmech!

Uštvou se pro mamon, hudrala moje máma. Snad nejvíc jí vadilo, když děda s babičkou potřebovali tátovu pomoc ve chvílích, kdy ho chtěla mít pro nás. Třeba při obědě. Musel běžet, i když mu stydlo jídlo.

V noci děda vstával a chodil přikládat do kamínek ve skleníku, protože chtěl urychlit růst zeleniny, která by na záhonu ještě zmrzla. Pěstoval byliny a mák a vozil je do výkupu. Nevím, jestli to byl zrovna mamon, co ho pohánělo. Spíš od malinka nastartovaný životní styl. Děda v hospodářství vyrostl a pokračoval v práci svého táty.

Babička se přivdala z města, ale tehdejší Hradec Králové ještě nebyl takovým městem, jakým je dnes, a Slezské Předměstí, kde vyrůstala, bylo v podstatě vesnicí, na níž se velkoryse hospodařilo. Pocházela vlastně z většího hospodářství než děda. Kde se nyní tyčí paneláky, tam všude měli její předci pole a louky.

Za války babička zažila obsazení domu Němci. Na jejich statku se usadil štáb. Jen jednou, když jsme spolu sbíraly spadaná jablka na palouku, mi vyprávěla, jak s německým důstojníkem po večerech hrála šachy. Bylo

jí osmnáct. Rozechvělá slečna a německý důstojník... Nesvádí to k všelijakým úvahám? Možná proto se o něm zmínila své vnučce jen jedinkrát. Děda to nemusel slyšet s potěšením. Jenže vnučce tehdy babiččino vyprávění šlo jedním uchem tam a druhým ven, takže dnes už opravdu nevím, proč toho německého důstojníka nakonec sami Němci zastřelili. A pak přišli do baráku Rusové, to byla pohroma, vzpomínala babička.

Zůstala mi už jen zvědavost. Bohužel přišla se zpožděním, ve chvíli, kdy už nebylo koho se ptát. Představuju si, jak asi vypadal německý důstojník, a nemůžu se zbavit obrazu ušlechtilého muže. V přítomné místnosti sedí naproti sobě česká dívka a německý voják. Sledují šachovnici a střídání rukou, které posouvají figurky. Hledí si i do tváří? Baví se spolu o něčem? Jsou tam sami, nebo je pozorují ostatní? Vidíte, taky by mě mohlo zajímat, kdo z nich vlastně vyhrává. Ale to nepovažuji za podstatné. Možná důstojník nechá dívku schválně vyhrát. Možná je úsilím o vyhrávání dostatečně sycen ve válce. Proč ho zastřelili? Odmítl splnit nějaký rozkaz? Jak to prožívala babička? Možná se v té době už s dědou znali. Děda jí mohl nabídnout své mužné rámě, aby v sobě nabrala novou sílu. Jo, na romantické představy mě užije. Jsou ale tajemství, která nerozkryju.

Můžu se ale například hodiny a hodiny dívat na svatební fotografii. Děda na ní vypadá hodně dobře. Musel v tu chvíli, kdy fotograf zmáčkl spoušť, babičku očima svádět. Jeho pohled je úžasně přitažlivý.

Pravda. Já jsem se ho někdy i bála. Jednou jsem mu vytahala z mořidla česnek připravený na sázení. Nevím, co mě to napadlo. Děda pak za mnou utíkal a křičel a já prchala do polí s hrůzou v očích a opravdovým strachem, že mě seřeže.

Občas děda nevybíravě řval i na babičku. Třeba když uklízeli seno. Jeden stál na půdě a druhý mu zezdola na vidlích podával do výšky hromady sypké suché trávy. A tráva třeba zase spadla dolů. Namáhavý výkon bylo třeba pořád a pořád opakovat. Děda se najednou rozvzteklil a nadával, až mi trnulo v útrobach. Ale babička v tu chvíli vypnula příjem jak rádio. Prostě ho neřešila, nebo možná ani neměla sílu ho řešit. Tipuju, že byl děda babičce vskrytu vděčný, že ho vždycky nechala vyřvat a nic z toho nedělala. Ze všeho jejich napětí tryskal život a mám pocit, že i láska. Živá, bolestná, ale naplňující láska. Bez předvádění citů navenek, v skrytosti duší.

Jen... dítě tohle ještě neumí rozkódovat. Neumí si představit lásku, kde se řve. A tak jsem měla od dědy vždycky trochu odstup, stejně, jak jsem vnímala jeho odstup ke mně. Život naší situaci jednoho dne vyhrotil. Dědu

odváželi do nemocnice a jak babička pak říkala, věděl, že už se nevrátí. Stál na dvorku a volal mě. Chtěl se se mnou rozloučit. Já byla z té situace tak vyjukaná, že jsem se schovávala za rohem domu a pak pro jistotu utekla do sadu, abych nebyla k nalezení. Tak jsem viděla dědu naposledy. Zdátky, jak mě volá. Připravila jsem nás oba o zážitek, který bych si dodnes pamatovala. Mohli jsme zažít společné objetí.

Jak se poměřuje štěstí, které člověk zažívá s druhým člověkem? U babičky bych ho měřila tím, že i po dědově smrti zůstala v jeho životním rytmu. Starala se o pole, jakoby se starali spolu. Myslela na něho, modlila se za něho u jejich společné postele, kterou musela tak nezvykle sdílet najednou sama. Vždyť celý, celičkový společný život spali v té jedné nevelké posteli přimáčknutí jeden k druhému jako dvě formičky, léty vytvarované podobně, jak lžíce tvarovala dědova ústa. Neviděla jsem pak babičku nikdy spící, abych si mohla všimnout, jestli dědovi stále nechává v posteli jeho místo.

© *Monika Hojná, 2016*

TEĎ

Žehlím. Při tomto rituálu se mi uvolňují myšlenky jindy příliš svázané s činnostmi, které mě právě zaměstnávají. Při žehlení jsem osvobozená. Na košilích, ručnicích a ponožkách se rozbíhají příběhy z mého života, obrazy setkávání, a já je všechny mimovolně uhlazuju žehličkou, zahřívám zchladlé dojmy, probouzím lidi a události z hibernace. Probouzím tak i sebe. Jak roztávám, dochází mi, co mi připadalo důležité provést, co jsem chtěla komu sdělit. A ten člověk o tom dosud neví! Zaplavuje mě energie k okamžitému uskutečnění akce, takže odkládám žehličku a žhavím počítač, abych Janě napsala konečně tu větu. Stačí jedna věta. Jedna věta má sílu. Jen ji nerozdrobit v závěru rozsypanými tečkami, nechat v ní energii celou, celičkou.

Opět se chápu žehličky. Miloš se na mě tak zvláště díval, když jsem přišla na jeho koncert ruku v ruce s Ivanem. S Ivanem, který mi ani nekoupí pití, nechá mě stát frontu u baru a jde si ven kouřit. Miloš mi napsal mnoho vět bez teček na konci. Jenže ty tečky jsem si tam přidala já...

Žehlička krouží po synově mikince, musí se vyhnout obrázkům, které se horkem lepí jak žvýkačka. Všechno se pak slepí. Asi jako jsme slepení spolu my. Nechtěla bych ho svým horkem tak rozpatlat, musím mu zachovat jeho vlastní obraz! Filípek má o sobě nespočet obrazů. Hraje si svá divadla, stává se postavami svých her. Nejraději prožívá cirkus. Je jeho

ředitelem, tygrem i krotitelem tygrů, prodavačem cukrové vaty a dělníkem, co vztyčuje cirkusový stan. Snad se v těch postavách neztratí.

Jak je to vlastně se mnou? Nejsem já taky ztracená?

Skládám prádlo svou zcela konkrétní rukou, spokojená, že už mi v pokoji nebude strašit sušák, klidná, že svítí slunce a mám v sobě tolik dojmů, které mi tvoří svět. Dojmy minulé i ty, co probíhají právě teď. Cítím se naplněná. Tak kde je to mé ztracení se? Jako by střípky ztracenosti problikávaly skrze sluneční svit. Nejdou lapit, ale prostupují mnou. Ano, vlastně jsem v základu ztracená. Až těmi dojmy, až vybudováním svého světa se nacházím. A úplně nalezená můžu být snad jen hlubokou vírou, že i v mém ztracení je vždycky cesta k nalezení. Že střep ztracení prořízne nový průzor do světa, že každé kruté slovo, které uslyším od blízkého člověka, víš, Ivane, a které mě od tebe vzdaluje, už tvoří novou cestu. Ivane, mám chuť od tebe odejít.

© *Monika Hojná, 2016*

POEZIE MONIKY HOJNÉ

.....
Není to jen pocit.
Celý svět se nahne
a zatarasí cestu od tebe ke mně,
když se dovrší bolístky,
které jsi tak zlehka tepal
do napnutých míst mého těla.
Teď už se ke mně nedostaneš.
Ani já k tobě,
kdybych snad chtěla.
Sevření křečí.
Jen co se tělo prokrví
pohne se ladně,
tak ladně,
jako by dýchalo
z úst do úst
s jabloní.

.....
Ženy obtížené všemi muži,
které měly,

rozkrájely veliký meloun
a každá na nebe pověsila
červený sladký půlměsíc,
planetu jenom pro sebe.

.....
Chlapi v bílých košilích
jako sekáči karpatských luk
s pohledem ostrým
stejně jejich kosy
rozříznou svět
aby vypadla z jeskyně
pravěká soška
druhá Venuše

Třetí, pátá, stá Venuše
vycházejí pod jejich dohledem
do posečených trav

A pak už si dělají
co chtějí

Josef JINDRA : NENÍ TO SNADNÉ

Není to snadné
najít cestu k nám
Ulici dům a byt
kde na prahu
vás přivítám

Tou třídou od Prahy
pátá ulice vlevo
přes malé náměstí
pak zase druhá vpravo
a hnedle první doleva
Dům lehce poznáte
že před ním stojí strom
široko a dokola jen jeden
a také čtyři keře
V tom paneláku žiju
Druhý vchod zleva
překonat domovní dveře
bývají zamčené
většinou však ne
pak třetí patro po schodech
výťah tu nemáme
a v chodbě dveře napravo
Tam zazvoňte
a pak se poznáme

Jsem malý starý bručoun
s černými brýlemi a pleší
Jen pojd'te dál
a sedněte si

Tak tohle křeslo vymýšlí
mé lesy louky meze
v nich cvrčky hnízda křepelek
pod duhou na obloze

I malý mlýnek na potoce....
A za mostem pak přes řeku
je v lese stará borovice
a skála s bradou od mechu.....

To křeslo vymýšlí
mé tiché pěšiny
i osamělé modřiny
stráž plnou fialek
a na pasece borůvky
pohledy do dálek
i drsnou vůni močůvky
a mladou lásku v rozpacích
nesmělých polibků
i smilný koitus prodejný
se slizem chlípných požiteků....

Dost možná sprádám banality
jen vynahrazuji si pocity
jež tolik snadno patří vám

Tak já
že jsem sám
sedám v tom křesle
Mé televizi bez zábran
A často v noci
až do potuchy úsvitu
Klam je vlastně všechno
A pak – pochopil jste sám
černými brýlemi nemohu
uvidět stromy v rozkvětu

Vidíte – není to snadné
najít cestu k nám!

**„Měli byste mě vidět, jak skáču radostí, když přijedu
do Českého středohoří a vidím
jeden sopečný kužel vedle druhého,
nebo když někde objevím mně neznámou jeskyni.“**

ROZHOVOR - DANA ŠIMKOVÁ

O knížkách Dany Šimkové „Uvěznění“ a „Útěk do Mombasy“ jsem na stránkách ČAJe či KOBRY psal (viz http://ikobra.rehec.cz/pdf/caj/caj_104.pdf a http://ikobra.rehec.cz/pdf/caj/caj_121.pdf). Oba tituly mě zaujaly, a tak jsem rád, že jsem autorku Bc. Danu Šimkovou mohl vyzpovídat na

počátku června, kdy zavítala do Jičina.

- Vzhledem k tomu, že rozhovor vyjde v srpnu (chystáme jej počátkem koncem května), kdy většina lidí tráví dovolené na cestách, zeptám se trochu zešířena: „Cestujete ráda?“

Cestuji velmi ráda a moje současná práce v sobě cestování přímo zahrnuje. Od února do června jsem projela všechny kraje České republiky a s autem jsme pokořili 11 000 km. Podívala jsem se i krátce za hranice k našim sousedům při krácení cesty v našem pohraničí a byla jsem v Medžugorje.

- Zároveň se ptám proto, že ve svých knížkách dokážete popsat zcela odlišné krajiny, jednak zimní švýcarské hory, ale i horkou africkou půdu. Jak jste čerpala náměty? Byla jste na místech, která popisujete?

Na většině míst jsem nikdy nebyla – výjimkou je třeba Moravský kras, kde jsem jako doma. Mám velmi dobrou fantazii a umím si představit, jak se cítí člověk, který jde dva dny po poušti, vysoko v horách nebo v pralese. Svoje vlastní zážitky z různých situací často přesouvám právě do takových krajin. Jinak je všechno o samostudiu – doslova ležení v mapách (jsou obrovské, takže leží na zemi a já na nich :-D), čtení průvodců a cestopisů, webových stránek různých institucí daného státu, prohlížení fotografií, videí a třeba i o návštěvě ZOO, abych viděla na vlastní oči, jaká zvířata tam žijí, nebo botanické zahrady.

- Jak pokračuje práce na třetím avizovaném pokračování „„Za zvuku deště,“ kde čtenáře zavedete do Jižního Súdánu a do Nepálu?

Práce na tomto románu je prozatím zastavená. Je hotová velká část děje v Jižním Súdánu, ale je potřeba ji celou přepsat (jak by řekl jeden nakladatel, je to spíš scénář pro film). Momentálně putuji po Islandu a provizorní název románu je Katla. Opět jsem tam nebyla, takže to vyžaduje ono samostudium. Většina webovek, které využívám, je v islandštině (překladač mi hodně pomáhá) a hledám na stránkách, jako je Meteorologický institut na Islandu, Národní bezpečnost, CIA, Mezinárodní letecká doprava, několik světových organizací zabývajících se sopkami a podobně. Nechybí jízdní řády, cestovní kanceláře a Ministerstvo zahraničních věcí.

- Nedá mi to, abych se nezeptal, vy sama jste speleoložka? Nebo jak jste se, sice z kraje kolem Macochy a jeskyní Moravského krasu, dostala k této problematice? Mimochodem z mého pohledu ji velmi detailně zvládáte.

Jsem takový amatérský speleolog. Ráda chodím do volně přístupných

jeskyní s čelovkou, v holínkách a s helmou na hlavě a prolézám všechny škvíry. Jeskyně, sopky, zemětřesení a podobně mě velmi fascinují, proto se snažím o těchto věcech víc nastudovat. Měli byste mě vidět, jak skáču radostí, když přijedu do Českého středohoří a vidím jeden sopečný kužel vedle druhého, nebo když někde objevím mně neznámou jeskyni.

- Vaše knihy vyšly v nakladatelství Jiří Šandera. Jak jste se k tomuto milonickému nakladateli dostala? A bylo těžké najít pro svůj rukopis vydavatele?

Paní Vítková, které jsou Uvěznění věnované, se rozhodla najít mi nakladatele. Trefila se prakticky napoprvé. Rukopis panu Šanderovi předala a ten mi už po přečtení poloviny textu napsal, že musím přijet, protože to chce vydat. Ta cesta k vydání byla velmi rychlá. Stihl mě odmítnout pouze jeden pražský nakladatel, který o tomto románu prohlásil, že je to scénář pro film. Pak už hned přišel pan Šandera. U pražského nakladatele by mi letos jako spoluautorce měla vyjít obrovská publikace Opera (asi 1700 stran).

- Můžete čtenářům tuto publikaci více představit?

Jedná se o 11 vydání vynikající knihy „Opera“ od Anny Hostomské. V publikaci najdete všechny texty autorky doplněné o nové informace o operách, které ještě nebyly složené, nebo se nehrály v době, kdy to psala, a jsou dnes pravidelně uváděné na jevištích zahraničních operních domů. Tyto novinky připravila skupina dalších asi 10 autorů a pod mým jménem jsou opery z 18. a 19. století a několik současných.

- Mimo psaní pořádáte řadu přednášek, například o Titaniku. Co byste nám divákům „odkojeným“ filmem mohla říct k tématu? Jak moc byl film pravda a jak moc fikce?

Když zůstanu u Cameronova filmu, režisér si dal obrovsky záležet, aby všechny detaily lodi od nekouřícího 4. komínu po poslední vidličku na stole byly přesné. Příběh už je ale posunutý jinam. Základní události jsou zachované – náraz do ledovce, rozlomení, potopení..., ale kdybyste se Titanikem zabývali podrobněji, hned byste zjistili, že je velká spousta věcí vynechaných (třeba hrozící srážka s lodí New York, světla vzdálené lodi během potápění...), nebo překombinovaných (potvora Ismay, který nutil kapitána, aby zrychlil, nepřístup pasažérů 3. třídy na nedělní bohoslužbu s kapitánem a podobně) a přimyšlených (celá sestava hlavních hrdinů je vymyšlená – Jack, Rose, Caledon, matka a srdce oceánu).

Filmy se točí na efekt, ne kvůli historické pravdě. Úspěch filmu je založený na romantické lovestory, milostném trojúhelníku, nějakém tom nahém nadru (v tomto případě obou), hrdinovi, který porušuje všechna pravidla daná tehdejší společností (smetánka se nikdy „nezahazovala“ s nuzáky ze 3. třídy, dámy nosily během dne klobouky a nechodily prostovlasé...) a hlavně je nutné, aby hlavní hrdina házel jednu hlášku za druhou (Ať každý den stojí za to...), které si budou uvzdychané pubertářky dávat každý týden na facebook jako svoje životní motto, a samozřejmě je přímo žádoucí toho hezouna na konci zabít. Ruku na srdce, kdo jste plakali na konci filmu kvůli tomu, že v tu noc zemřelo 1523 lidí? Nebo to bylo kvůli Jackovi?

- V Jičíně přednášíte i o Marii Terezii. Co o ní dneska lidé, kromě toho, že zavedla povinnou školní docházku, vlastně vědí? A chtěla byste být v její kůži nebo žít v její době?

Jako o Titaniku i o ní se tradují spousty fiktivních historek, některých skutečně dost přitažených za vlasy. Ale relativně o ní víme dost. Ne vždy je to ale ucelené a mé přednášky mají úspěch v tom, že vyprávím její příběh jako pohádku o princezně z 18. století a posluchači si ji mohou sami představit a dát do souvislosti s tím, co znají, co viděli na zámcích, ve filmech, nebo četli v knížkách. Nevěřili byste, že to může být i velká legrace. Například takové líčení svatební noci Marie Antoinetty s Ludvíkem XVI. (žáci jsou přímo natěšení a učitelky blednou hrůzou, že začnu probírat sexuální výchovu) se dá i dobře herecky zahrát a mohla bych to přednášet i v přísném klášteře. :-) Nebylo totiž nic. :-D

V její kůži bych být rozhodně nechtěla. Když si představím tehdejší módu u šlechtických rodů, domluvené sňatky, hygienu, lékařství, nekonečné války a podobně, raději bych zůstala chudou selkou někde na poli.

- Jaké další aktivity ještě stíháte? Myslím, že jsem četl, že pořádáte i kurzy psaní. Jaký je zájem o kurzy a jaké jsou vaše zkušenosti s potenciálními kolegy autory?

Kurzy psaní se přenesly především do korektur, ve kterých kontroluji stylistiku, gramatiku a také fakta (aby někde v Norsku nekvetly pampelišky a podobně). U začínajících autorů je to poněkud těžké prorazit s touto placenou službou. Většinou čekají, že tu hromadu práce jim někdo udělá zadarmo. Nad 180 normostranami sedím asi měsíc.

U mladých autorů se také setkávám s neochotou na sobě pracovat. Většinou něco sepišou (v mnoha případech vůbec poprvé) a už s tím honem chtějí prorazit do světa. Jenže se často ukazuje, že vůbec sami nechtou, mají malou

slovní zásobu, jejich čeština je jakýsi amerikanismus, neznají vazby slov, neužívají spojky a neumí se zastavit v nekonečných popisech pocitů, nálad a myšlenek. Ale najdou se i tací, kteří na sobě zapracují, a moje korektury jim k tomu pomůžou. Jeden opravovaný román před nedávnem vyšel a druhý text se právě přepisuje a chystá se jeho vydání.

- Když to všechno shrnu, vy jste vystudovala historii, geografii nebo čím se vlastně živíte? Pokud to ovšem není psaní knih, ale to asi ne, vzhledem k tomu, že u nás se psaním užívá snad jen Michal Viewegh.

Vystudovala jsem Knihkupeckou školu a mám bakaláře z latiny a klasické řečtiny. Všechno další – historie, geologie a většina mých pokusů o cizí jazyky (především za účelem rychlého vyhledávání informací pro knížky) už je samostudium. Žívím se pořádáním přednášek a v obdobích, kdy není sezóna, korekturami. Psaním určitě ne.

PS: Znáš spisovatelku, která se psaním skutečně živí. Má na svém kontě asi 97 knih a každý rok vydá nejméně 3. Ta skutečně sedí a píše. Viewegh má co dohánět. :-)

- Kde na to všechno berete čas?

Jsem sama sobě pánem a organizuji si pracovní cesty a přípravu nových přednášek. Dělam to, co mě baví. Nemám zatím vlastní rodinu, takže mi na to zbývá dost času. Knížky většinou píšu v noci a přes den se věnuji dalším aktivitám.

- Máte čas na čtení dalších autorů? Koho byste nám doporučila? Kdo je vašemu literárnímu srdíčku blízký?

Na čtení mám čas hlavně mimo přednáškovou sezónu. Většinou čtu literaturu faktu a dobrodružné romány. Poezii, sci-fi a fantasy vůbec. Vždycky se z dané knihy snažím něco naučit – styl psaní, historická fakta a podobně. Konkrétního nej autora nemám, ale ráda sáhnu po Clive Cusslerovi, dvojici Child-Preston, Danu Brownovi a dalších. Simmonsův Terror mě naučil dávkovat napětí a byl pro mě asi nejdůležitější učebnicí. Mám ráda i Kinga, ale u jeho knih se prostě nebojím. :-)

Kromě toho hltám všechny díly Deníku malého poseroutky a jako správný latinář miluji Asterixe a Obelixe. Jak krásně napsal King ve své knize „O psaní“, že je třeba číst i tu špatnou literaturu, abyste poznali, jak nepsat, občas si dávám menší dávku mučení při čtení harlekýnek a podobných

textů. :-)

- A máte kromě psaní nějaké koníčky?

No jéje. Ještě ráda zpívám a miluju operu, skládám puzzle a hledám úspěšně čtyřlístky, vyrábím šperky z korálků, chodím po horách, užívám si našich 6 koček... Ještě by se jistě něco našlo.

Naopak takové ty párty s přáteli, týden u moře a organizované zájezdy, to není nic pro mě. Z organizovaných zájezdů prehám už první den a vrátím se se až v okamžiku domluveného srazu a u moře mi stačily tři hodiny, abych dostala úpal a začala počítat kamení kolem sebe. :-D

- Na závěr se zeptám, kam byste nás jako turisty pozvala na dovolenou: Kde vy jste byla, kde se vám líbilo, event. Kam byste se chtěla ještě podívat, abyste nám o tom mohla zase vyprávět ve vašich knihách?

Každého věřícího člověka bych pozvala do Medžugorje. Před nedávnem jsem se odtamtud vrátila a je to skutečně silné a promodlené místo. Sami sebe tam nebudete poznávat (v dobrém!).

Když zůstanu u nás v Republice, nalákám vás, abyste si někdy zkusili vyjít na Sněžku, když je sníh. Nahoře na vás bude čekat teplá polévka a kafičko. Stojí za to navštívit i zajímavá místa na našich hranicích – nejzazší body a trojmezí. Stihla jsem je letos už všechny absolvovat.

Z navštívených krajů můžu vysoko vyzdvihnout Podorlicko a okolí Náchoda. Nikde jinde jsem nenašla tak ochotné lidi. Za dva dny jsem jela šesti stopy a to jsem stopovala pouze 2x! A je tam nádherně. Adršpach v noci potmě s baterkou, nebo v zimě se zamrzlými jezery je velký zážitek.

A poslední lákadlo bude Grandhotel Pupp v Karlových Varech. Pokud budete mít příležitost, dopřejte si takový dárek a alespoň jednu noc tam spěte. Budete jako v jiném světě a kdo ví, třeba pod vaším povlečením spal váš oblíbený herec!

Podívat bych se chtěla na Kilimandžáro, na jih Itálie k sopkám, do Belfastu na muzeum Titaniku a samozřejmě se potopit k vraku. Kdybyste věděli o nějakém svobodném milionáři, dejte mi vědět. Sháním necelých 5 miliónů na týdenní pronájem lodi Keldyš včetně ponorů a zatím šetřím po korunách. Sponzor by se mi hodil. :-)

Děkuji za rozhovor.

Také moc děkuji! :-)

Václav

Věra VAĎUROVÁ A K R O S T I C H Y

Úspěchu chtívá kancelářská myška sní ...
Ředitelské království, toť plná spížka možností
Experiment zkusí, vedoucímu myšákovi něco podstrčí
Dostat chce se výš, a nebýt už jen šedá myš
Někdy to tak bývá, že i myši vidina svůdná bývá
Íá, Ijá, každý osel hýká, že chce místo úředníka
Kdo chce dobré bydlo míti, naučit se musí třeba i výti

Fata morgana, vidina, falešné iluze
Obratnými kličkami že úřadu sám někdo se domůže?
Rýžoviště korunek tu i tam ještě se najde
Mnohý koumák i bez razítek ke kýženému dojde
Utažený opasek časem změni objem
Líce nadmou se, brada kdysi výrazná ztrácí se
Ách, óch zažívání i rodný krb hrotí se
Řádné razítko a formulář jsou úředníka štít a plášť

Razítko, jak známo, nad vše je povyšováno
A tak to malé nic má moc a sílu vystřelit tě do vesmíru
Zjeho (zlo)vůle tak můžeš mít i hrad či pod mostem spát
Íči I - kterak bude psáno? Jen tak, jak razítkem je dáno
Tak papír a razítko veškerého dění jsou pojítko
Kolik však je to hmatů, kolik sil, aby byrokrat se nakrmil
O všem, tak to je, že úředník s razítkem z kanceláře kraluje

Věra VAĎUROVÁ

Jak dlouhá je cesta k cíli?.. aneb není šiml jako šiml

Pod horami Krkonošskými, mezi tajuplnými lesy a všeobjímající přírodou, existuje místo, jež okouzlo mnohé, mně nevyjímaje. Na tomto místě, za dávných časů, se zabydlela malá víska (pak obec?), jménem Řeheč. Ač malá rozlohou, svými počiny se stala světoznámou, a je i zapsána jako "Kulturní dědictví" v rámci UNESCO.

Tento kousíček země se stal pro mne srdeční záležitostí, proto jsem se rozhodla, stůj co stůj, si splnit svůj dávno hýčkaný sen. Vyhlédla jsem si malou chaloupku s mini zahrádkou, s dvěma břízkami a lavičkou. Do lesa je to jenom skok. No pohádka...

Od domorodců jsem dostala vyčerpávající informace o všem možném, co se týkalo chaloupky, s tím závěrem, že chaloupka je k mání. Moje radost, že ke splnění mého snu je jen krůček, neznala mezí, I slzu jsem uronila. To jsem však ještě netušila, co mne čeká a že důvodů k ronění slz bude až dost. Netušila jsem, že má nervová soustava projde mnohými zatěžkávacími zkouškami, jelikož „úřední šiml“ je nekompromisní.

Nevědomá, bez zaváhání, jsem se vydala na Řehečský magistrát, rovnou za panem starostou. Má pověst milého a vstřícného člověka, a jako nádavkem je nutno dodat, že je to muž sošného vzrůstu, který obzvláště rád naslouchá osobám opačného pohlaví. I když Já - jako osoba, jsem již tzv. „za zenitem“, přesto doufám, že můj vážný zájem o koupi milé chaloupky pan starosta jistě schválí. Byla jsem však naivní, když jsem doufala, že vše půjde hladce a hlavně rychle. Páky byrokracie fungují všude.

Magistrát sídlí v honorační, stylové, jednoetážní vile, schované v zahradě za živým plotem. Ale otevřená branka zvala dál, což znamenalo, že veřejnost má „zelenou.“ Vstoupila jsem s odhodláním dosíci svého cíle. Za okénkem recepcce seděla postarší, rádobý dáma. Vzala mi míru od hlavy až k patě a překvapivou fistulí se mne zeptala, co že si přeji. Když jsem jí odpověděla, že pana starostu, započal výslech. Zda-li jsem objednána, za jakým účelem, odkud jsem, atd....atd. Pak jsem milostivě obdržela papírek s velkým razítkem, s tím, že mohu vstoupit do prostor magistrátu. Ale přímá cesta k panu starostovi nevedla. Musela jsem navštívit kancelář, kde jsem obdržela několik interních i státních formulářů. Otázka zní, budou i startovní čarou k vysněnému cíli? Tak, jako všude i tady kralovala sekretářka, (pře)zralá, ráznější žena, což mne překvapilo, neboť jsem očekávala nějakou místní krásku.

Pan starosta Franc mne přijal velmi přátelsky. Jak jinak, vždyť je všeobecně známo, že v rodině Franců žádných škarohlídů nikdy nebývalo a že k ženskému pohlaví vždy úcty mělo. Zprvu jsme si přátelsky popovídali, potěšilo ho, že Řeheč má pro mne takové kouzlo. Řekl mi, že po podání oficiální žádosti mohu počítat s tím, že chaloupka mi bude přiklepnuta. Podotkl však, ať se připravím na to, že to nebude lehká cestička k cíli, protože byrokracie je královnou a platí, čím více razítek, tím lépe. A měl bohužel pravdu. První kolo jsem absolvovala vyplněním četných formulářů a jejich řádným orazítkováním přímo na magistrátu v Řehči.

Další kola a podkola byla pro mne ve znamení nekonečných cest sem a zase tam, tam a sem ... (Řeheč – Jičín, Jičín – Praha, Praha – Jičín, Jičín – Řeheč...). Další a další kanceláře, úředníci, formuláře, razítka malá či velká. Tak malá chaloupka a tak velké úřadování.

I když moje dobrodružná cesta ještě neskončila, nabyté zkušenosti jsou k nezaplacení. Bohu dík, žádná další nemovitostní koupě v mém případě už nepřipadá v úvahu. Přesto si myslím, a mnohokrát život mi dal za pravdu, že „Něco zlé je vždy k něčemu dobré.“ Tot' mé krédo. Proto věřím? a doufám, že v další sezoně už budu zapsána jako řádný obyvatel mé milované Řehče.

Co říci na závěr? Byrokracie je mocná čarodějnice. Raší, bují, hojně kvete, aby se úřední šiml mohl popást až k prasknutí. A proto „Běda !zemi, které úřední šiml vládne.“

Zlata ZÁKOUTSKÁ **POMOC V PRAVOU CHVÍLI**

Můj příběh se udál hluboko pod povrchem země v létě roku 1963. Své dovolené a veškerý volný čas jsme trávili ryze turisticky – pěšky, na kole, na lyžích, v horách i u vody. Kilometráž i převýšení odpovídalo stupni zápočtu, s maximální kulturně poznávací činností, přeloženo do „lidštiny“ - cestou všechno, co bylo zajímavé historicky, kulturně i jinak – jsme shlédli.

V roce 63 jsme sáhli k dalšímu přesunovému prostředku – staré Tatře, protože jsem čekala třetí dítě. Vezl nás majitel historického vozidla a třetí do party – náš známý.

Vyjeli jsme na velký okruh Moravou s plánovaným zakončením cesty na srazu turistů ve Svatouchu.

Řítili jsme se rychlostí 30 km, někdy i 40 km za hodinu. Škvírami v prkenné podlaze jsme viděli silnici, někdy nám jimi na nohy stříkala voda z kaluže, kterou jsme projeli. Postupně nás opouštěly předměty jako zpětné zrcátko, tachometr, šipka, ukazující odbočení. Od té doby se musela vystrkovat ruka, pohotově, tu vpravo, tu vlevo ...

Při dešti jsme museli obléct pláštěnky. Střechou přšelo dvojnásob a kapalo ještě dlouho po dešti. Auto jelo rychlostí kola, ale žravostí se rovnalo autobusu.

Na sklonku jednoho parného dne jsme dojeli k Javoříčské jeskyni. Protože jsme brzy ráno chtěli pokračovat v cestě, rychle z auta, abychom stihli prohlídku. Zavřeno. Pokladní se ustrnula nad našimi zklamanými obličejí a poslala nás za skupinou, která byla údajně několik minut před námi. Spěchali jsme, klusali, pak utíkali. Všude ticho, skupina nikde.

Po tropickém letním dnu byl chlad jeskyně osvěžující. Příjemný pocit se však brzy změnil v hrůzu. Cesta se prudce svažovala, různě rozvětvovala a v tom se vše ponořilo do neproniknutelné tmy, jaká existuje jen v podzemí. Ticho zvonilo v uších.

Začali jsme volat o pomoc. Uvědomili jsme si, že se nejedná o výpadek elektrického proudu, ale že poslední výprava toho dne, kterou jsme marně honili, skončila svou prohlídku a vrátila se ven. Další bude až v 9, možná v 10 hodin ráno. Naše situace byla beznadějná. Hodinky ukazovaly málo po 18 hodině. Venku sálalo slunce.

Brzy námi pronikl citelný chlad. Kapky ze stropu nezáčastně pracovaly na výtvorech svých krápníkových divů. Kapaly, jako již mnoho tisíciletí, ba snad i miliony let před tím. Rozčilovaly. Monotónní beznaděj.

Ujasnili jsme si naši situaci a domluvili se na určitém postupu. Před očima jsme měli poslední obraz odbočujících chodeb. Já zůstala stát na místě. Oba muži se rozešli pátrat do postranních chodeb. Když přestávali slyšet můj hlas, vraceli se.

Na svém stanovišti jsem prožívala minuty strachu, aby některý neuklouzl a nezřítíl se dolů. Bojovala jsem i s pocitem osamění, který mě pohlcoval se stresem. Jedna chodba se svažovala, druhá stoupala. Vzali jsme se za ruce a centimetr po centimetru, za stálého hmatání kolem sebe, stoupali. Průzor se zužoval, ale i snižoval. Hlavu ohrožovaly výčnělky. Konec. Masivní železná vrata byla tečkou naší naděje. Jsme tedy u nějakého bočního či zadního východu ve stráni. Křičeli jsme, kopali do vrat, řvali o pomoc a o svůj život. Jeskyně vydávala jen posměšnou ozvěnu, kterou hned zase spolkl podzemní ticho.

Dole jsme byli už přes hodinu. Trvala věčnost. Teplota okolo 5 stupňů. Venku tak 30, v autě možná 50. Tiskli jsme se k sobě. Chlapi měli jen trička a krátké kalhoty, nic do čeho by mě zabalili. Smutně jsem se usmála náhlé představě Jezulátka, na které dýchá z jedné strany oslík a z druhé volek. Celá jsem se schoulila do sebe. Posledním teplem jsem bezděčně chránila své nenarozené maličké. Břicho mi ztvrdlo, jako by i vevnitř rychle ubývalo teploty. Statečně jsem polykala slzy. Bylo mi jako zdravotnici jasné, že se dítě nenarodí. Přecházeli jsme na místě. Životní prostor se zmenšil na několik metrů. Byli jsme v úseku, který se budoval. Narazili jsme na zednický kalfas, různé nářadí, pytle s cementem a láhve od piva. Zápalky docházely. Nebylo radno opouštět několik prozkoumaných, bezpečných metrů. Věděli jsme, že se musíme celou noc pohybovat, nebo podlehneme prochladnutí jako v horách. Podupávali jsme, točili v kruhu, nedá se říct, že by to byl tanec, poskakovali jako Indiáni při válečném tanci. Taky zpívali, říkali vtipy a různé příhody, chvílemi hulákali a volali o pomoc. Bylo to nucené a křečovitě. Snažili jsme se jen vyhrát v boji s časem a nemyslet na zimu, hlad a žízeň a vůbec na budoucnost. Čas se ve tmě vlekl neuvěřitelně pomalu. Naše aktivita klesala, pohyby se zpomalovaly a tichli jsme.

Jestli tuto noc přežijeme, odvezou nás všechny tři ráno do nemocnice. Mizerné vyhlídky!

Po další hodině úzkosti, kdy už vázla i chuť k hovoru a bylo slyšet jen trojí cvakání zubů se stal zázrak.

Na krátkou chvíli se rozsvítilo světlo. Zhaslo, ale v dálce před námi bylo vidět osvětlené prostranství jedné ze zastávek. Zaslechli jsme i hlasy. Rozběhli jsme se za světlem. Zanedlouho jsme dostihli skupinu lidí. Vynořili jsme se před nimi bledí a zablácení. Průvodce vytřeštil oči, všichni ztichli a hleděli na nás jako na přízrak.

Naše hrůza a nebezpečí pominulo. Ženy, plné účasti, na první pohled zhodnotily můj stav a navlékly mě do všech svetřů a šál, které kdo měl. Jejich prohlídka skončila předčasně. Podpíraly mě a vyvedly z jeskyně.

Brzy nás ovanul horký dech letního večera. Životadárné teplo. Naše vysvobození bylo opravdu dílem velké náhody: Autokarový zájezd z červeného Kostelce se pro defekt opozdil. Ženám se podařilo uprosit, možná i uplatit, průvodce jeskyněmi, který už byl doma, k mimořádné cestě zpět. Slitoval se, protože byli zdaleka a nechtěli si tu krásu nechat ujít. Byla to shoda náhod.

Když tam dole, pod zemí, pochopil z našeho překotného vysvětlování, co se stalo, uvědomil si dosah všeho, dodatečně se vyděsil. Za 11 let své průvodcovské služby nic podobného nezažil. Byl to první případ. Kráčel před námi, vylekaný, šel a šel a stále vrtěl nevěřícně hlavou a něco si pro sebe povídal. Tak ho vidím ještě dnes.

Mému dítěti bylo tenkrát minus pět měsíců. Narodil se a vyrostl ve zdravého a otužilého sportovce. Možná to v něm něco zanechalo. Je mu přes 40 let, žije na samotě v klínu přírody. Svou dcerku učí v přírodě žít, poradit si a přežít.

Malý závěr – vzpomínka a zhodnocení: Před javoříčskou školou na chodníku jsem ve 22 hodin připravovala večeři. Pod pouliční lampou na lihovém vaříči. Plamínky šlehalý a pstruh, kterého jsme odpoledne koupili v Olomouci, krásně voněl. Z okna nad námi vyhlédl pan řidičí. Omluvili jsme se a stručně vysvětlili, co se nám stalo. Pokýval hlavou a řekl, že zápaly plic a poškozené ledviny by byly tím menším zlem, které by nás potkalo. A paní řidičí přinášela džbán horkého čaje.

Všichni na nás byli hodní, laskaví a my byli šťastni, že jsme lidé a vrátili jsme se z černého podzemí zpět mezi ně a že každý se nám snažil podat pomocnou ruku. A bylo to v pravý čas a v poslední chvíli. Horká letní noc byla nejkrásnější, teplo nejmilejší a ta večeře snad nejlepší v životě. Za pár hodin strachu a strádání si člověk začne všeho nějak jinak vážit.